

Verslag

Themadag Baggernet Grenzeloos baggeren!

21 juni 2016

In samenwerking met Antea Group, Waterschap Brabantse Delta en SIKB

Locatie: Bovendonk, Hoeven

Paul Spaan, voorzitter van Baggernet (foto rechts), heet de circa 150 deelnemers welkom en vertelt kort over de historie van de locatie Bovendonk, dat momenteel dienst doet als priester- en diakenopleiding van de Rooms-katholieke Kerk. Menno Smits heet de mensen vervolgens namens Antea Group welkom.

Elisabeth Ruijgrok van Witteveen en Bos schetst nut en noodzaak van maatschappelijke kosten baten analyses (MKBA) voor de baggerwereld. Baggeren doe je met een reden en met behulp van MKBA's kan beter gekwantificeerd worden wat je er nu echt mee opschiet, wat de baten van het baggeren zijn. Veel baten worden over het hoofd gezien en wordt gesteld dat baggeren duur is. Ook gaat Elisabeth in op de valkuilen van MKBA's. Eén van de voordelen van het werken met MKBA's is dat baggerwerken beter geprogrammeerd kunnen worden. Ten slotte stelt Elisabeth dat het toepassen van MKBA's het imago van baggeren flink kan verbeteren. Baggeren levert namelijk vaak veel meer baten op dan men denkt.

Eric de Deckere vertelt namens de **Haven van Antwerpen en de Universiteit van Antwerpen** hoe het water- en sedimentbeheer van de Antwerpse haven er grofweg uitziet en wat de rol van de haven in het regionale waterbeheer is. Eric vertelt over de hedendaagse uitdagingen voor een grote haven zoals de omvang en diepgang van de nieuwste generatie containerschepen. Wat betreft de grensproblematiek gaat Eric in op de geplande verzilting van het Volkerrak-Zoommeer in Nederland wat invloed zal hebben op de sedimentbalans van de Antwerpse haven. Eric sluit af door te stellen dat de toestand van het sediment in de zeehavens een afspiegeling is van het sedimentbeheer op het grensoverschrijdende stroomgebiedsniveau.

Nik Dezillie van de Vlaamse Milieumaatschappij laat zien hoe de voorbereiding en uitvoering van een baggerwerken, in Vlaanderen slibruiming genoemd, in zijn werk gaat. De focus in de presentatie van Nik ligt op de bevaarbare waterlopen, grofweg vergelijkbaar met de Nederlandse regionale wateren, in het beheer van de waterschappen. Hoewel de Vlaamse en Nederlandse terminologie op veel punten verschilt is de werkwijze en wet- en regelgeving grotendeels vergelijkbaar. Nik vertelt bijvoorbeeld over de Code van goede natuurpraktijk, goed vergelijkbaar met de Nederlandse gedragscodes op grond van de Flora- en Faunawet. Daarnaast bestaat in Vlaanderen de Algemene code van goede praktijk bagger- en ruimingsspecie, vergelijkbaar met het Nederlandse Besluit bodemkwaliteit. Nik besluit door te stellen dat het werken conform de nieuwe Vlaamse codes wel een gedegen voorbereiding vereisen maar dankzij de codes wel een integrale aanpak goed mogelijk is. Bovendien vormen de codes een heldere en pragmatische uitwerking van de abstracte wetteksten.

Leo Santbergen van Waterschap Brabantse Delta gaat daarna in op nut en noodzaak van participatie bij waterbeheer. Als eerste legt Leo uit waarom we überhaupt aan participatie zouden moeten doen.

Belangrijk aspect dat hij daarbij noemt is het grotere draagvlak dat je met participatie creëert voor de dingen die je als waterbeheerder doet, zoals baggeren. Ook levert (burger)participatie uiteindelijk een kostenbesparing op voor je projecten, ondanks dat het

een flinke inspanning van de waterbeheerder vereist om het toe te passen. Ten slotte gaat Leo in op een aantal praktijkvoorbeelden van participatie van derden in waterbeheer en wat die opleverden.

Nele van Ransbeeck van de Vlaamse Milieumaatschappij en **Ivan Rocabado van Antea Group** vertellen na de lunch over modellering van erosie van bodemmateriaal langs watergangen (slibaanwas) en van slibtransport in de watergangen zelf. Doel van het model is vooral om het effect van erosie bestrijdende maatregelen vooraf te kunnen voorspellen. Daarnaast wil men meer inzicht in het transport van sediment in kleinere watergangen. Het betreft hellend gebied in Vlaanderen. De Vlaamse overheid is opdrachtgever en de universiteit van Leuven en Antea hebben de modellen gemaakt. Nele vertelt wat de input en output van het erosiemodel is en hoe het model gekalibreerd en gevalideerd is en wat daarvan de resultaten waren. Vervolgens geeft ze aan hoe het model gebruikt is om te bepalen of het aanleggen van grasbufferstroken langs de watergangen effectief zou zijn voor erosie tegen te gaan. Ivan Rocabado van Antea Group vervolgt de presentatie van de modellen door het doel en de werking van het sedimenttransportmodel toe te lichten. Ivan vertelt over de data die gebruikt wordt voor het model en wat de knelpunten zijn. Het model is getest in een deel van het stroomgebied van de Bovenschelde, de Maarkebeek. Uit een simulatie van een klein baggerwerk bleek dat het model over het algemeen de sedimentflux goed kan benaderen. Ivan concludeert onder meer dat het model goed de effecten van beheersmaatregelen kan simuleren.

Astrid Bout van Rijkswaterstaat (foto onder) laat zien hoe een riviersysteem met een beetje hulp van de waterbeheerder zelfvoorzienend kan zijn. Daarbij vertelt Astrid eerst het principe van een Self Supporting Rivier Systeem (SSRS). Daarbij zijn er ecologische, sociale en financiële voordelen van een dergelijk zelfvoorzienend watersysteem.

Astrid vertelt over het prestatiecontract IJsseldelta Twentekanaal, waarbij in een pilot met BAM/Van den Herik en Deltares wordt gewerkt aan business cases voor SSRS. Daarnaast vertelt ze over het onderzoek naar de mogelijkheden voor meer zelfvoorzienend vaargeulbeheer en groenbeheer.

Ten slotte laat Astrid enkel voorbeelden zien van duurzaam omgaan met baggerspecie, het xBlock, de Jumbomat en Bricks.

Na het plenaire programma vertrekken ongeveer 40 deelnemers voor een **excursie naar het herinrichtingsproject langs de Lange Matenloop** ten zuiden van Etten-Leur. Het is een deelproject van de Inrichting en herstel natte Natuurparel Turfvaart Bijloop Zuid. Hans Schep van Brabants Landschap, Martin Mos van Natuurmonumenten en Peter Janssen en Gertjan van Oorschot van Waterschap Brabantse Delta ontvangen de deelnemers op de locatie. De percelen zullen ontwikkelen tot natte heide en vochtige vegetatie die van nature voorkomt in een dergelijk beekdal. Het project is een succes door een goede samenwerking en communicatie tussen de aannemer, de terreinbeheerder en het waterschap. Om een indruk te krijgen hoe het gebied zich gaat ontwikkelen lopen de deelnemers naar eerder ingerichte stukken. Daar zien ze natte heide en op sommige plekken is al wat hoogveen aanwezig. De terreinbeheerders zijn dan ook zeer gecharmeerd van dit gebied, maar ook zien ze nog wel mogelijkheden om tot een verdere verbetering te komen. Voor de meeste deelnemers is het ondanks de regen en het natte hoge gras een mooie kans om een van de ruigere gebieden van de grensstreek te beleven. De excursieleiders hebben de deelnemers op een levendige wijze kennis laten maken met het Nederlandse natuurbeheer.

Het **parallele binnenprogramma** bestond uit drie sessies.

Hans Tjihuis laat namens **Tjihuis Ingenieurs en Durable Blue** zien hoe risico gestuurd watersysteembeheer werkt. Hans vertelt dat hij voor Waterschap Vallei en Veluwe een pilotproject heeft uitgevoerd waarbij de focus lag op de maatregel baggeren. De methodiek is integraal -meerdere watersysteemfuncties worden betrokken- en risico gestuurd. Het draait allemaal om het bepalen van het faalrisico per watersysteemfunctie en het afwegen van maatregelen op basis van risicoreductie en efficiëntie. De faalrisico's zijn bepaald met behulp van allerlei bestaande tools, zoals het Waternoodinstrumentarium, de Waterschadeschatter en SOBEK.

In de tweede sessie wordt op een speelse wijze een discussiesessie met behulp van 'Kahoot!' gehouden. Gastheren waren **Jelco van der Meulen van Antea Group** en **Leo Santbergen van Waterschap Brabantse Delta**. Met Kahoot! kunnen de deelnemers op vragen en stellingen reageren met hun mobiele telefoon. De aanwezigen werd gevraagd om via hun telefoon te kiezen uit een van de vier reacties op vraagstukken als: 'hoe kunnen waterbeheerders slimmer met de hoge beheer- en onderhoudskosten omgaan?' en 'hoe kunnen we inspelen op verenigingen, boeren en bewoners die zelf beheer/onderhoud willen uitvoeren?' Bij het presenteren van de reacties op het scherm ontstonden leuke discussies, bijvoorbeeld over de vraag hoe ver een waterschap kan en moet gaan in het betrekken van derden bij het waterbeheer.

De derde parallele sessie betrof een demonstratie muskusrattenbestrijding van **Pieter Verhoeven van Waterschap Brabantse Delta**. Muskusrattenbestrijding is helaas een onlosmakelijk onderdeel van watersysteembeheer geworden. De muskusratten graven holen en tunnels in de taluds van watergangen, waarbij een waterkering ook het slachtoffer kan zijn. De wijze waarop de ratten de gangen en holen graven maakt dat het functioneren van een waterkering ernstig in gevaar kan komen. In de zaal staan enkele opgezette exemplaren van muskusratten die voor de leek veel weg hebben van een bever. Pieter laat zien hoe het vangen in zijn werk gaat en geeft daarbij aan dat het vangen en doden van de muskusratten zo diervriendelijk mogelijk gebeurt, maar ook dat de waterveiligheid wel op de eerste plaats komt.
